

Аблаева Эльмира Алимовнаның 8D08201 «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін ұсынылған «Бройлер балапандарын өсіруде стресске қарсы «Гидро Рекс витал» препаратын қолданудың тиімділігі» тақырыбындағы диссертациялық жұмысына ресми РЕЦЕНЗЕНТТІҢ ЖАЗБАША ШҚІРІ

р/н №	Өлшем шарттар	Өлшем шарттарға сәйкестігі (жауап нұсқаларының бірін сызу)	Ресми рецензенттің ұстанымына негіздеме (ескертуді курсивпен көрсету)
1	Диссертация тақырыбының (бекіту күніне) ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкес болуы	<p>1.1 Ғылымның даму бағыттарына және/немесе мемлекеттік бағдарламаларға сәйкестігі:</p> <p>1) <u>Диссертация мемлекет бюджетінен қаржыландырылатын жобаның немесе нысаналы бағдарламаның аясында орындалған (жобаның немесе бағдарламаның атауы мен нөмірі);</u></p> <p>2) Диссертация басқа мемлекеттік бағдарлама аясында орындалған (бағдарламаның атауы)</p> <p>3) Диссертация Қазақстан Республикасының Үкіметі жанындағы Жоғары ғылыми-техникалық комиссия бекіткен ғылым дамуының басым бағытына сәйкес (бағытын көрсету)</p>	Аблаева Эльмира Алимовнаның 8D08201 «Мал шаруашылығы өнімдерін өндіру технологиясы» білім беру бағдарламасы бойынша философия докторы (PhD) дәрежесін алу үшін жазылған диссертация ғылымның даму бағыттарына (мал шаруашылығы сәйкес) келеді.
2	Ғылымға маңыздылығы	Жұмыс ғылымға елеулі үлесін қосады/қоспайды, ал оның маңыздылығы ашылған/ашылмаған.	Диссертациялық жұмыстың ғылыми маңыздылығы құс шаруашылығындағы өзекті мәселелердің бірі – технологиялық және экологиялық стресс факторларының бройлер балапандарының өнімділігіне, физиологиялық жағдайына және ет өнімдерінің сапасына әсерін төмендету жолдарын ғылыми тұрғыдан негіздеуімен сипатталады. Зерттеу барысында

			<p>алғаш рет «Гидро Рекс витал» суда еритін антистрестік препаратының бройлер балапандарының өсу қарқындылығына, сақталуына, азықты пайдалану тиімділігіне, қанның морфологиялық және биохимиялық көрсеткіштеріне, табиғи резистенттілігіне, ет өнімділігі мен өнім сапасына әсері кешенді түрде зерттелген. Сонымен қатар препаратты қолданудың өндірістік және экономикалық тиімділігі анықталып, оның құс шаруашылығы өндірісінде қолдану мүмкіндігі ғылыми негізделген.</p> <p>Зерттеу нәтижелері құстардың стресс жағдайындағы бейімделу механизмдері туралы ғылыми түсініктерді кеңейтіп, антистрестік азықтық қоспаларды қолданудың теориялық негіздерін толықтырады. Алынған ғылыми деректер бройлерлерді өсіру технологиясын жетілдіруге, құс өнімдерінің бәсекеге қабілеттілігін арттыруға және саланың тұрақты дамуына ықпал етеді. Осыған байланысты диссертациялық жұмыс мал шаруашылығы ғылымының, оның ішінде құс шаруашылығы саласының дамуына елеулі үлес қосатын, ғылыми жаңалығы мен практикалық маңызы жоғары зерттеу болып табылады.</p>
3	Өзі жазу принципі	<p>Өзі жазу деңгейі:</p> <p>1) жоғары;</p> <p>2) орташа;</p> <p>3) төмен;</p> <p>4) өзі жазбаған</p>	<p>Докторант зерттеу бағдарламасын әзірлеуге, тәжірибелерді ұйымдастыруға және жүргізуге, зертханалық талдауларды орындауға, алынған нәтижелерді өңдеуге және қорытындылауға тікелей қатысқан. Ғылыми нәтижелердің жариялануы, өндірістік сынақтардың жүргізілуі</p>

			және практикалық ұсынымдардың әзірленуі автордың зерттеу жұмысын дербес орындағанын көрсетеді.
4	Ішкі бірлік принципі	4.1 Диссертация өзектілігінің негіздемесі:	Диссертация тақырыбының өзектілігі қазіргі заманғы өндірістік құс шаруашылығы жағдайында стресс факторларының құс өнімділігіне теріс әсер етуімен және оны төмендетудің тиімді жолдарын іздестіру қажеттілігімен толық негізделген.
		1) негізделген;	
		2) жартылай негізделген;	
		3) негізделмеген.	
		4.2 Диссертация мазмұны диссертация тақырыбын айқындайды	Диссертация мазмұны зерттеу тақырыбын толық қамтып, жұмыстың негізгі идеясы мен ғылыми бағытын толық ашады.
		1) айқындайды;	
		2) жартылай айқындайды;	
		3) айқындамайды	
		4.3. Мақсаты мен міндеттері диссертация тақырыбына сәйкес келеді:	Зерттеудің мақсаты мен міндеттері қойылған ғылыми мәселені шешуге бағытталған және зерттеу тақырыбымен толық үйлеседі.
		1) сәйкес келеді;	
		2) жартылай сәйкес келеді;	
		3) сәйкес келмейді	
		4.4. Диссертацияның барлық бөлімдері мен құрылысы логикалық байланысқан:	Жұмыстың құрылымы ғылыми зерттеу логикасына сәйкес құрылған. Әдеби шолу, зерттеу әдістері, тәжірибе нәтижелері және қорытындылар өзара сабақтасып, біртұтас ғылыми еңбек қалыптастырады.
		1) толық байланысқан;	
		2) жартылай байланысқан;	
3) байланыс жоқ			
4.5 Автор ұсынған жаңа шешімдер (қағидаттар, әдістер) дәлелденіп, бұрыннан белгілі шешімдермен салыстырылып бағаланған:	Автор зерттеу нәтижелерін отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерімен салыстырып, алынған деректердің ғылыми және практикалық маңызын негіздеген.		
1) сыни талдау бар;			
2) талдау жартылай жүргізілген;			

		3) талдау өз пікірін емес, басқа авторлардың сілтемелеріне негізделген			
5	Ғылыми жаңашылдық принципі	5.1 Ғылыми нәтижелер мен қағидаттар жаңа болып табыла ма?	Қазақстан жағдайында «Гидро Рекс витал» препаратының бройлер балапандарының өнімділік және физиологиялық көрсеткіштеріне әсері алғаш рет кешенді түрде зерттелген.		
		1) толығымен жаңа;			
		2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);			
				3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	
				5.2 Диссертацияның қорытындылары жаңа болып табыла ма?	Зерттеу нәтижесінде алынған қорытындылар ғылыми жаңалығымен ерекшеленеді және тәжірибелік деректермен расталған.
				1) толығымен жаңа;	
				2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);	
				3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	
				5.3 Техникалық, технологиялық, экономикалық немесе басқару шешімдері жаңа және негізделген бе?	Ұсынылған технологиялық шешімдер тәжірибелік зерттеулер нәтижелерімен және экономикалық есептеулермен негізделген.
				1) толығымен жаңа;	
				2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);	
				3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	
6	Негізгі қорытындылардың негізділігі	Барлық қорытындылар ғылыми тұрғыдан қарағанда ауқымды дәлелдемелерде негізделген/негізделмеген (qualitative research және өнертану және гуманитарлық бағыттары бойынша)	Диссертацияда келтірілген барлық қорытындылар жеткілікті көлемдегі тәжірибелік материалдармен, зертханалық зерттеулер нәтижелерімен және статистикалық өңдеу деректерімен негізделген. Қорытындылар зерттеу мақсаты мен міндеттеріне толық сәйкес келеді.		

7	Қорғауға шығарылған негізгі қағидаттар	Әр қағидат бойынша келесі сұрақтарға жауап беру қажет:	7.1. Диссертацияда қорғауға ұсынылған барлық ғылыми қағидаттар кешенді ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелерімен толық дәлелденген. Қорғауға ұсынылған тұжырымдар жүргізілген ғылыми тәжірибелердің нәтижелеріне негізделген және олардың дұрыстығы өндірістік сынақтар барысында расталған. 7.2. Қорғауға шығарылған ғылыми қағидаттар жалпыға белгілі немесе бұрыннан қалыптасқан тұжырымдарды қайталамайды. 7.3. Диссертациялық жұмыста алынған нәтижелер ғылыми жаңалығымен ерекшеленеді. Автор алғаш рет «Гидро Рекс витал» препаратының әртүрлі маусымдық жағдайларда бройлер балапандарының тіршілік қабілетіне, өнімділігіне, азық конверсиясына, қан көрсеткіштеріне және ет сапасына әсерін жан-жақты зерттеп, ғылыми негізделген
		7.1 Қағидат дәлелденді ме?	
		1) дәлелденді;	
		2) шамамен дәлелденді;	
		3) шамамен дәлелденбеді;	
		4) дәлелденбеді	
		7.2 Тривиалды ма?	
		1) ия;	
		2) жоқ	
		7.3 Жаңа ма?	
		1) ия;	
		2) жоқ	
		7.4 Қолдану деңгейі:	
		1) тар;	
2) орташа;			
3) кең			
7.5 Мақалада дәлелденген бе?			
1) ия;			

		2) жоқ	<p>қорытындылар жасаған.</p> <p>7.4. Зерттеу нәтижелерін құс шаруашылығы кәсіпорындарында, асыл тұқымды және өндірістік бағыттағы құс фабрикаларында, ғылыми-зерттеу ұйымдарында, жоғары оқу орындарының оқу үдерісінде, сондай-ақ құс өсіру технологияларын жетілдіру бойынша ұсынымдар әзірлеуде қолдануға болады. Сондықтан алынған нәтижелердің қолдану аясы кең болып табылады.</p> <p>7.5. Диссертациялық зерттеудің негізгі нәтижелері халықаралық және республикалық ғылыми басылымдарда жарияланған ғылыми мақалаларда толық көрініс тапқан. Жарияланған еңбектерде қорғауға ұсынылған ғылыми қағидаттар, алынған нәтижелер мен қорытындылар жеткілікті деңгейде баяндалып, ғылыми қауымдастық тарапынан оң бағасын алған.</p>
8	Дәйектілік принципі	8.1 Әдістеменің тандауы - негізделген немесе әдіснама нақты жазылған	Зерттеу әдістемесі қойылған мақсат пен міндеттерге толық сәйкес келеді.
	Дереккөздер мен ұсынылған ақпараттың дәйектілігі	1) ия;	
		2) жоқ	Зерттеу барысында заманауи зертханалық әдістер мен статистикалық өңдеу тәсілдері қолданылған.
		8.2 Диссертация жұмысының нәтижелері компьютерлік технологияларды қолдану арқылы ғылыми зерттеулердің қазіргі заманғы әдістері мен деректерді өңдеу және интерпретациялау әдістемелерін пайдалана отырып алынған:	
		1) ия;	

		2) жоқ	
		8.2 Теориялық қорытындылар, модельдер, анықталған өзара байланыстар және заңдылықтар эксперименттік зерттеулермен дәлелденген және расталған (педагогикалық ғылымдар бойынша даярлау бағыттары үшін нәтижелер педагогикалық эксперимент негізінде дәлелденеді):	Теориялық тұжырымдар тәжірибелік нәтижелермен және өндірістік сынақтармен расталған.
		1) ия;	
		2) жоқ	
		8.4 Маңызды мәлідемелер нақты және сенімді ғылыми әдебиеттерге сілтемелермен <u>расталған</u> / ішінара расталған / расталмаған	Ғылыми әдебиеттер жеткілікті деңгейде пайдаланылып, барлық негізгі тұжырымдар дереккөздермен негізделген.
		8.5 Пайдаланылған әдебиеттер тізімі әдеби шолуға <u>жеткілікті</u> /жеткіліксіз	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі зерттеу тақырыбын толық қамтиды.
9	Практикалық құндылық принципі	9.1 Диссертацияның теориялық маңызы бар:	Жұмыс нәтижелері құстардың стресс физиологиясы және антистрестік препараттарды қолдану саласындағы ғылыми білімдерді толықтырады.
		1) ия;	
		2) жоқ	
		9.2 Диссертацияның практикалық маңызы бар және алынған нәтижелерді практикада қолдану мүмкіндігі жоғары:	Алынған нәтижелерді өнеркәсіптік құс шаруашылығы кәсіпорындарында қолдануға болады.
		1) ия;	
		2) жоқ	
		9.3 Практикалық ұсыныстар жаңа болып табылады?	Ұсынылған ұсынымдар өндірісте қолдануға бағытталған және ғылыми негізделген.
		1) толығымен жаңа;	
		2) жартылай жаңа (25-75% жаңа болып табылады);	

		3) жаңа емес (25% кем жаңа болып табылады)	
10	Жазу және ресімдеу сапасы	Академиялық жазу сапасы: 1) жоғары; 2) орташа; 3) орташадан төмен; 4) төмен.	Диссертация ғылыми стильде жазылған, құрылымы талаптарға сәйкес, материалдардың берілуі жүйелі және түсінікті.
11	Диссертацияға ескертулер		<p>- Әдеби шолу бөлімінде антистрестік азықтық қоспаларды қолдану жөніндегі соңғы жылдардағы шетелдік зерттеулерге кеңірек талдау жасалғаны жөн болар еді.</p> <p>- «Гидро Рекс витал» препаратының құрамындағы жекелеген компоненттердің әсер ету механизмдерін тереңірек талқылау жұмыстың ғылыми құндылығын арттыра түсер еді.</p>
12	Докторант мақалаларының зерттеу тақырыбы бойынша ғылыми деңгейі (диссертация мақалалар сериясы нысанасында қорғалған жағдайда ресми рецензенттер докторанттың зерттеу тақырыбы бойынша әр мақаласының ғылыми деңгейін әзірлейді)		Диссертация тақырыбы бойынша жарияланған ғылыми еңбектер зерттеу бағытына толық сәйкес келеді. Нәтижелер халықаралық және отандық ғылыми басылымдарда жарияланып, зерттеу нәтижелерінің ғылыми қауымдастық тарапынан мойындалғанын көрсетеді.

